

Sygn. akt XV GC upr 1221/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2013 roku

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej, Wydział XV Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSR Filip Wesołowski

Protokolant: Paulina Kałuska

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2013 roku we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa D. S.

przeciwko (...) S.A. we W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1713,92 zł (jeden tysiąc siedemset trzynaście złotych i dziewięćdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od kwoty:

- 1038,98 zł od dnia 20 października 2012 roku,
- 674,94 zł od dnia 13 listopada 2012 roku

do dnia zapłaty;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 630 zł kosztów procesu.

Sygn. akt XV GC upr 1221/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 grudnia 2012 roku powódka D. S., prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...), wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) S.A. we W. kwoty 1713,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu powódka wskazała, że zawarła ze stroną pozwaną umowę, której przedmiotem było stałe pośredniczenie przy zawieraniu umów polegających na pomocy osobom poszkodowanym w dochodzeniu roszczeń z tytułu umów ubezpieczenia. Z tytułu wynagrodzenia za świadczone usługi powódka wystawiła stronie pozwanej rachunki na kwotę dochodzoną pozwem, które nie zostały zapłacone, mimo wezwania do zapłaty.

W dniu 7 marca 2013 roku został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym zasądzono kwotę dochodzoną pozwem oraz 630 zł kosztów procesu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Przyznała, że łączyła ją z powódką umowa wskazana w pozwie. Zarzuciła jednak, że roszczenie powódki wygasło wskutek dokonanego jeszcze przed wszczęciem procesu potrącenia z wierzytelnością wzajemną (w wysokości 15000 zł) z tytułu kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W ramach umowy zawartej w dniu 1 kwietnia 2009 roku (będącej kontynuacją umowy z dnia 1 lipca 2006 roku) (...) S.A. we W. (zleceniodawca) zleciła i upoważniła D. S., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...) (przedstawiciela), do stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów sprzedaży usług zleceniodawcy polegających na pomocy osobom poszkodowanym w dochodzeniu od krajowych i zagranicznych ubezpieczycieli roszczeń z tytułu umów ubezpieczenia powstałych w związku ze zdarzeniem wypadkowym dotyczącym klienta w zamian za wynagrodzenie w wysokości 20% brutto od honorarium brutto zleceniodawcy uzyskanego od klienta z tytułu zawartej umowy za pośrednictwem przedstawiciela (prowizja).

Wypłata należnej prowizji miała być dokonywana w terminie 7 dni od dnia otrzymania prawidłowo wystawionej faktury VAT bądź rachunku.

(dowód: bezsporne;

umowa z dnia 1.04.2009 roku – k. 18-21 i 62-66;

umowa z dnia 1.07.2006 roku – k. 67-71)

Pismem z dnia 12 kwietnia 2012 roku przedstawiciel poprosił zleceniodawcę o rozwiązanie umowy o współpracy za porozumieniem stron. W przypadku braku zgody poprosił o potrącenie tego pisma jako wypowiedzenia umowy. Pismem z dnia 20 kwietnia 2012 roku zleceniodawca potwierdził rozwiązanie umowy od dnia 16 kwietnia 2012 roku.

(dowód: pismo z dnia 12.04.2012 roku – k. 72;

pismo z dnia 20.04.2012 roku – k. 73)

W dniu 3 września 2012 roku przedstawiciel wystawił rachunek nr (...), w którym obciążył zleceniodawcę kwotą 674,94 zł z tytułu usług związanych z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat za okres od marca do maja 2012 roku.

W dniu 11 października 2012 roku przedstawiciel wystawił rachunek nr (...), w którym obciążył zleceniodawcę kwotą 1038,98 zł z tytułu usług związanych z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat.

Powyższe rachunki zostały doręczone zleceniodawcy w dniu 12 października 2012 roku.

(dowód: bezsporne;

rachunki – k. 22-23;

dowód doręczenia – k. 24)

Pismem z dnia 9 sierpnia 2012 roku, doręczonym w dniu 20 sierpnia 2012 roku, zleceniodawca wezwał przedstawiciela do zapłaty kary umownej w wysokości 15000 zł za naruszenie wynikającego z zawartej umowy zakazu konkurencji.

Pismami z dnia 17 września i 16 października 2012 roku, doręczonymi w dniach 20 września i 19 października 2012 roku, zleceniodawca złożył oświadczenia o potrąceniu kary umownej w wysokości 15000 zł z wierzytelnościami przedstawiciela w kwocie 1713,92 zł.

(dowód: pismo z dnia 9.08.2012 roku z dowodem odbioru – k. 77-78;

oświadczenia o potrąceniu z dowodami odbioru – k. 79-82)

W dniu 5 listopada 2012 roku pełnomocnik przedstawiciela wezwał zleceniodawcę do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem.

(dowód: wezwanie z dnia 5.11.2012 roku z dowodem nadania – k. 25-26 i 36)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka domagała się od strony pozwanej uregulowania należnego jej wynagrodzenia za świadczone usługi.

Poza sporem w niniejszej sprawie było zawarcie przez strony umowy, której przedmiotem było stałe pośredniczenie powódki przy zawieraniu umów polegających na pomocy osobom poszkodowanym w dochodzeniu roszczeń z tytułu umów ubezpieczenia. Bezsporne było także to, że powódce przysługiwało z tego tytułu od strony pozwanej roszczenie o zapłatę wynagrodzenia w wysokości 1713,92 zł.

Strona pozwana zarzuciła, że roszczenie powódki wygasło wskutek dokonanego jeszcze przed wszczęciem procesu potrącenia z wierzytelnością wzajemną w wysokości 15000 zł z tytułu kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji.

Tym samym istota niniejszego sporu sprowadzała się do skuteczności podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia (a ściślej wygaśnięcia zobowiązania wskutek dokonanego potrącenia).

W ocenie Sądu zarzut potrącenia (wygaśnięcia zobowiązania wskutek potrącenia) był w niniejszej sprawie niedopuszczalny.

Przede wszystkim należy podkreślić, że sprawa niniejsza, w której powódka domagała się zapłaty niezapłaconej części wynagrodzenia w kwocie 1713,92 zł, rozpoznawana była w postępowaniu uproszczonym, bowiem zgodnie z art. 505¹ pkt 1 k.p.c. przepisy o postępowaniu uproszczonym stosuje się w sprawach o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych.

Zgodnie z art. 505⁴ §2 k.p.c. powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Przepis ten ogranicza dopuszczalność zgłaszania zarzutu potrącenia, zastrzegając, że jego podniesienie jest możliwe tylko wtedy, gdy roszczenie główne i roszczenie, z którego wynika zarzut potrącenia nadają się – w myśl art. 505¹ k.p.c. – do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Jeżeli więc zgłoszony zarzut potrącenia wynika z roszczenia, które nie nadaje się do rozpoznania w trybie uproszczonym, Sąd rozpoznaje powództwo główne, pomijając kwestie poruszone w zgłoszonym zarzucie potrącenia.

W niniejszej sprawie strona pozwana powoływała się na potrącenie wierzytelności w kwocie 15000 zł, której źródłem było roszczenie o zapłatę z tytułu kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że roszczenie to nie może być rozpoznawane w postępowaniu uproszczonym. Trzeba przy tym zauważyć, że strona pozwana nie mogłaby przedstawić do potrącenia także jedynie części tej wierzytelności, bowiem zgodnie z art. 505³ §3 k.p.c. jeżeli powód dochodzi części roszczenia, sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym tylko wtedy, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całego roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda.

Pozostaje jeszcze zatem do rozstrzygnięcia kwestia, czy niedopuszczalność zarzutu potrącenia w postępowaniu uproszczonym, sformułowana w art. 505⁴ §2 k.p.c., dotyczy także sytuacji, gdy oświadczenie o potrąceniu zostało złożone na etapie przedprocesowym (przed doręczeniem stronie pozwanej odpisu pozwu).

Należy podkreślić, że zarzut zgłoszony w procesie w związku z potrąceniem ma charakter zarzutu merytorycznego. Odróżnić przy tym trzeba czynność materialnoprawną, której celem jest lub było doprowadzenie do wygaśnięcia wzajemnego zobowiązania, od procesowego zarzutu potrącenia, mającego na celu oddalenie powództwa w całości lub części. Dokonanie potrącenia jest jednostronną czynnością materialnoprawną, do której dojść może w ramach postępowania sądowego, bądź też poza nim. W trakcie postępowania sądowego uprawniony może połączyć w jednym oświadczeniu obie czynności: złożenie oświadczenia woli o potrąceniu i zgłoszenie zarzutu potrącenia. Oświadczenie

woli o potrąceniu wywołuje skutek prawny od chwili złożenia go w taki sposób, ażeby druga strona mogła się z nim zapoznać (art. 61 k.c.). Z momentem dojścia do adresata oświadczenia tego nie można bez jego zgody odwołać. Działa ono ex tunc, a więc ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 k.c.).

Okoliczność, że określona wierzytelność jest objęta postępowaniem sądowym, nie wyklucza – co do zasady – jej skutecznego potrącenia w jakiegokolwiek fazie tego postępowania. Inaczej jest w odniesieniu do zarzutu potrącenia. Jako czynność procesowa, polegająca na powołaniu się na pewien fakt i wynikające z niego skutki prawne, podlega ona normom postępowania regulującym do kiedy dane fakty mogą być przytaczane. Prawo procesowe może też przewidywać niedopuszczalność powoływania się w toku postępowania sądowego na pewne czynności materialnoprawne, czy też wprowadzać pewne ograniczenia co do dopuszczalności ich dokonywania, na przykład podnoszenia zarzutu potrącenia.

W ocenie Sądu wykładnia art. 505⁴ §2 k.p.c. prowadzi do wniosku, że ustawodawca w przepisie tym zabronił pozwanemu nie złożenia oświadczenia o potrąceniu, lecz zgłoszenia procesowego zarzutu potrącenia, w tym zarzutu potrącenia już dokonanego, a więc zakazał powoływania się na umorzenie w całości lub części dochodzonej od niego wierzytelności w następstwie złożonego oświadczenia o potrąceniu. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 13 października 2005 roku (III CZP 56/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 119).

Na taką wykładnię tego przepisu wskazuje także odmienna redakcja innych artykułów zakazujących potrącenia w kodeksie postępowania cywilnego, czyli art. 493 §3 (dotyczącego postępowania nakazowego) czy art. 479¹⁴ §4 (dotyczącego postępowania gospodarczego). Zgodnie z art. 493 §3 k.p.c. do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485 k.p.c. Zgodnie natomiast z obowiązującym do dnia 3 maja 2012 roku art. 479¹⁴ §4 k.p.c. do potrącenia w toku postępowania mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. W konsekwencji wobec użycia w powyższych przepisach zwrotu „do potrącenia (...)” mogą być przedstawione tylko wierzytelności (...), zaś w art. 505⁴ §2 k.p.c. zwrotu „zarzut potrącenia jest dopuszczalny, jeżeli roszczenie nadaje się (...)”, należy przyjąć, że w przepisach art. 493 §3 k.p.c. i art. 479¹⁴ §4 k.p.c. chodzi o niedopuszczalność dokonywania potrącenia, czyli zakaz potrącenia wierzytelności objętej pozwem. Drugi przepis natomiast zakazuje czegoś więcej, mianowicie nie pozwala na powoływanie się na potrącenie i stawianie z tego względu zarzutu potrącenia nawet wówczas, gdy oświadczenie o potrąceniu zostało złożone wcześniej, w szczególności jeszcze przed zawiśnięciem postępowania sądowego.

W tym miejscu można również powołać się na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 28 lipca 2004 roku, P 2/04, OTK-A 2004, nr 7, poz. 72) wypowiedział się w sprawie konstytucyjności art. 505⁴ §2 k.p.c. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepis ten w zakresie, w jakim odnosi się do zarzutu potrącenia, nie jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał wskazał też na korzyści dla efektywności i szybkości postępowania sądowego, wynikające z ograniczenia zarzutu potrącenia w postępowaniu uproszczonym. Podkreślił też, że ograniczenie dopuszczalności zarzutu potrącenia w postępowaniu uproszczonym, a więc jednego ze środków obrony pozwanego, w pełni odpowiada ograniczeniom wynikającym z wąskiego określenia przedmiotu spraw dochodzonych w tym postępowaniu. Zakłada więc swoistą „równość broni” wobec żądań powoda, któremu pozwany może przeciwstawić jedynie zarzuty tej samej rangi. Tym samym to zrównoważenie pozycji procesowej stron jest wyrazem sprawiedliwości proceduralnej, gdyż wyznacza rodzaj i zakres dostępnych procesowo środków obrony ich praw i interesów na drodze sądowej.

Wskazać wreszcie należy, że niedopuszczalność zarzutu potrącenia w postępowaniu uproszczonym nie pozbawia strony pozwanej możliwości realizowania swoich roszczeń w innym postępowaniu. Nieuwzględnienie zarzutu potrącenia nie stanowi bowiem przeszkody w dochodzeniu wierzytelności objętej tym zarzutem w odrębnym postępowaniu. Tym bardziej nie ma takiej przeszkody w sytuacji, gdy Sąd z powodów formalnych w ogóle zarzutu potrącenia nie zbadał.

Zgodnie z art. 481 §1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Strona pozwana zobowiązana była do zapłaty wynagrodzenia w terminie wynikającym z łączącej strony umowy (7 dni od dnia otrzymania prawidłowo wystawionego rachunku), a zatem powódce należały się odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem (co zresztą nie było sporne pomiędzy stronami).

Skoro zatem zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia (wygaśnięcia zobowiązania wskutek potrącenia) był niedopuszczalny ze względu na ograniczenie proceduralne przewidziane w art. 505⁴ §2 k.p.c., to Sąd pozostawił zarzut ten bez rozpoznania oraz na podstawie art. 227 k.p.c. oddalił powołany przez stronę pozwaną wniosek o dopuszczenie dowodu z umowy spółki cywilnej (...) s.c. wraz ze zobowiązaniem powódki do jej przedłożenia, jako bezprzedmiotowy.

Skoro zatem roszczenie powódki było właściwie bezsporne, a zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia (wygaśnięcia zobowiązania wskutek dokonanego potrącenia) niedopuszczalny, to na podstawie art. 734 k.c. i art. 735 k.c. w zw. z art. 750 k.c., art. 481 k.c. oraz umowy łączącej strony orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw. Mając na względzie wynik sprawy powódce należał się zwrot kosztów procesu, na które złożyły się opłata sądowa od pozwu w kwocie 30 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600 zł, ustalone zgodnie z §2 i §6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1349).